

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАВЧАЮТЬСЯ УПРАВЛІНЦІ

На базі Сумського державного університету, з ініціативи Сумської обласної державної адміністрації, розпочато перепідготовку керівних спеціалістів підприємств області з питань управління сучасним виробництвом. Заняття з курсантами ведуть провідні викладачі та науковці СумДУ, а також залучені спеціалісти з інших міст України. Серед основних питань, які розглядаються, – економіка розвитку виробництва, інноваційний маркетинг, новітні інформаційні технології управління підприємством, постачання та збут продукції тощо.

НОВИЙ ПІДРОЗДІЛ

При Сумському державному університеті відкрився Сумський державний центр науково-технічної та економічної інформації.

Загалом, подібні центри працювали в усіх областях України не один десяток років. І ще – вони були самостійними організаціями. У Сумах же, так чомусь складалося, подібного центру не було. І ось – відкрився. Більше того, Суми стали першими, де центр науково-технічної та економічної інформації поєднується з навчальним закладом, у якому зібрано потужний науковий потенціал. Виконуючим обов'язки директора центру призначено проректора СумДУ з наукової роботи В.А.Хвороста.

Серед головних завдань, які покладаються на центр, – виконання інформаційно-аналітичної роботи з оцінки рівня техніки та прогнозування її розвитку, виконання інформаційно-аналітичних оглядів конкретних об'єктів, проведення наукових досліджень у сфері науково-дослідної та економічної інформації, оформлення заявок на винаходи та промислові зразки, забезпечення юридичного захисту з питань інтелектуальної власності в арбітражному суді, оцінка інтелектуальної власності тощо.

Незабаром відбудеться офіційне представлення центру.

ОБРАЛИ СТУДЕНТСЬКОГО РЕКТОРА

Щойно відбулась Перша звітно-виборна конференція студентського ректорату СумДУ. За досить нейтральним словом «відбулась» криється неабияка напруга, нестандартні емоції, бурхливе обговорення... За минулий період звітували оргкомітет, студентські декани факультетів. Важко не погодитися з головою оргкомітету Ігорем Терещенком (економфак), котрий у своєму виступі ствердив, що конференція стала апогеєм великої за обсягом роботи по налагодженню студентського самоврядування в університеті.

Найнапруженішою частиною виявилися вибори студентського ректора. Претендентів було троє: крім Ігоря Терещенка, Григорій Кривич (інженерний) і Олег Головка (фізтех). Досить несподіваним стало зняття останнім своєї кандидатури з закликком до своїх прихильників віддати голоси за Г.Кривича. Але й це не завадило перемогти у жорсткій конкурентній боротьбі Ігореві Терещенку, який перевагою в кілька голосів (76 проти 69) і став студентським ректором.

На конференції були присутні ректор І.О.Ковальов, перший проректор А.В.Васильєв (у своїй промові, крім усього іншого, привітав студентів з проведенням цікавої конференції), проректор з навчально-виховної роботи А.С.Краснопоясовський, голова студентської профспілки Олена Гопко, декани всіх факультетів.

Більш детальна інформація – в наступному номері.

Відбувся перший випуск клінічних ординаторів – іноземних громадян. Усього – 11. Двоє – з Йорданії, а інші – з Палестини. Майже всі вони приїхали в 1991 році в Україну і вступили до нашого вищого навчального закладу на підготовче відділення. Не всі з них опісля закінчували медичний факультет саме СумДУ. Двоє палестинців набували фах в інших навчальних закладах. Але повернулися для подальшого навчання туди, звідки й починали.

Випуск цей став справжнім святом не лише для самих випускників, а й для тих, хто навчав їх спілкуватися іншою мовою (Є.О.Голованенко, А.І.Кисельова, В.А.Завгородній), для викладачів медичного факультету та їхні безпосередніх наукових керівників (В.Е.Маркевич, Я.С.Жернова, З.Й.Красовицький, інші), керівництва СумДУ, яке представляв і вручав дипломи проректор з наукової роботи В.А.Хворост.

Дехто з випускників уже встиг одружитися в Україні й прийшов на свято з жінками

Тетяна ПОПОВА.
Фото О.КОРОЛЬКОВА.

ЗА МІСЦЕ ПІД СОНЦЕМ

Не секрет, що проблема працевлаштування сьогодні – одна з найбільш актуальних. Особливо для молоді, навіть якщо вона й дипломова, навіть якщо має знання в голові, а червоний диплом – у кишені та немає впливових батьків чи родичів. Тобто цінність знань і дипломів стає дуже проблематичною.

Як підстрахуватися від власної непотрібності в майбутньому, будучи ще студентом? На це і спробували відповісти під час проведення Дня кар'єри в СумДУ. Захід відбувся з ініціативи обласного й міського центрів зайнятості молоді та кадрового агентства «Профексперт». Проведено семінар для старшокласників та студентів вищих навчальних закладів, у роботі якого взяли участь представники найбільших сумських підприємств – ВАТ «СМНВО ім.Фрунзе», ВАТ «Сумхімпром», «Селмі» та концерну «Укрросметал».

Серед корисних порад, які висловлювалися на семінарі, і заклик відповідально ставитись до виробничої практики, що іноді визначає місце подальшого працевлаштування. Вочевидь, що роботодавці віддають сьогодні перевагу людям енергійним, ініціативним, які мають високий творчий потенціал, гарні манери, вміють «себе подати». Крім того, студентам і школярам нагадали, що для пошуку роботи можна користуватися послугами «Інтернетобсерваторії», що знаходиться в головному корпусі СумДУ.

Найближчим часом у навчальну програму нашого університету буде введено спеціальний курс «Організація пошуку роботи».

Днями відсвяткувала 25-річний ювілей кафедра «Металорізальних верстатів та інструментів».

Створена ще в 1975 році, вона й досьогодні лишається однією з провідних у нашому вищому

навчальному закладі. Ще б пак. Саме ця кафедра є піонером по впровадженню ПЕОМ у навчальний процес; студенти протягом останніх трьох років виборюють 1-2 місця на республіканських олімпіадах. Активно займаються тут і наукою. Головний її напрям – розробка прогресивних методів обробки матеріалів різанням, удосконалення конструкції верстатів і технологічних пристроїв в умовах використання верстатів з ЧПК та автоматичних ліній. Відомі в Україні та й у всіх державах СНД наукові розробки професора В.О.Залого, доцентів Л.М.Седінкіна, С.В.Швеця, М.М.Коротуна, І.В.Бубнова, Ю.В.Хмельницького та інших. Кафедра має філію на ВАТ «СМНВО ім.Фрунзе».

В різні роки очолювали кафедру доценти Л.Б.Ступіна та Л.М.Седінкін, професор В.О.Залого. Зараз на її чолі – доцент С.В.Швець.

На фото О.КОРОЛЬКОВА: ювілейний склад кафедри.

УКРАЇНСЬКА МОВА – ДЕРЖАВНА

ВИСЛОВЛЮЮТЬСЯ СТУДЕНТИ

Певно, не помилюся у твердженні, що однією з найбільш актуальних тем для обговорення в студентському середовищі є перехід на повну україномовну форму навчання першокурсників. Це нововведення, як і слід було чекати, викликало масу емоцій: одні – обурювались, інші – виступали категорично «за». Власну думку залишу при собі, а звернуся до самих першокурсників (з економічного факультету).

На запитання: «Як ви ставитесь до переходу на повну україномовну форму навчання?» – позитивно відповіли 74%, негативно – 26. На запитання: «Якою мовою велося навчання в школі?» – 63% відповіли – «російською», а 37% – «українською».

Однак, тільки цифрами не можна висловити своє ставлення до цієї важливої проблеми, тому в наступних запитаннях прагнула витягнути зі студентів аргументи: чому вони позитивно або негативно ставляться до початку українською? Не досить оригінально виглядали відповіді типу: «До навчання українською мовою ставлюся позитивно, бо саме на ній навчався (навчалася) в школі». Цікавіше простежувати патріотичні мотиви в деяких відповідях: «Позитивно тому, що ми живемо в Україні і наша державна мова – українська. Тож на ній потрібно вчитися». До речі, анкет з подібними відповідями було чимало.

Однак, що це я все про приємне. Були випадки і негативно-ставлення. Як впливає з відповідей студентів, основою для подібного ставлення є, перш за все, незнання української мови: мовляв, все життя на російській, а тут різкий перехід на мову, якої в школі не вивчали. Не знаю, наскільки вагома ця причина, однак українська мова – державна, і ми її повинні, зобов'язані знати (вибачте, обіцяла не висловлювати власну позицію).

І закінчувалось опитування проханням розповісти який-небудь курйозний випадок, пов'язаний з навчанням українською. Опитані, як і належать справжнім студентам, «своїх» не видавали (країна може спати спокійно – серед студентів Павликів Морозових не спостерігається). Але один із респондентів сам організував курйозний випадок. Цитую відповідь: «Іноді не знаходжу слів, щоб вимовити думку...» Вийшло майже в стилі моєї подруги (прямого нащадка Елочки Людоїдки), яка висловила своє захоплення ось таким словосполученням: «Мечта моєї мрії». Зі всього написаного вище, думаю, кожен зможе зробити власний висновок. Написане ж мною підсумую словами однієї з опитаних студенток: «У державних закладах навчання повинне проводитись державною – українською мовою».

Опитування провела
Ірина ТАТАРЕНКО.

3 29

ЖОВТНЯ

ПО 4

ЛИСТОПАДА

ПРОХОДИВ

У зв'язку з енергетичною кризою все більшу увагу суспільства і фахівців привертають так звані альтернативні джерела енергії, одним із яких, а саме вітроенергетикою, займаються в нашому університеті вже не один рік, про що «Резонанс» неодноразово розповідав на своїх сторінках. Як справи з цим сьогодні, редакція попросила відповісти доктора технічних наук, професора, наукового керівника лабораторії вітроенергетики Володимира Михайловича Коваленка.

НЕ ЗУРОЧИТИ Б!

Перед тим, як безпосередньо відповісти на запитання, нагадаю, що вітер – одне з найдоступніших, екологічно чистих та відновлювальних джерел енергії. У багатьох країнах Європи та Америки, де середньорічна швидкість вітру досить значна, це джерело використовується досить активно та ефективно. Достатньо сказати, що частка вітроенергетики в промисловорозвинутих країнах уже досягає 7% від загального обсягу, а на черзі – 20% і більше. В Україні (Крим та приморські області, де середньорічна швидкість вітру 6-6,5 м/с) будуються вітроелектростанції потужністю 3 і більше мегаватт. Слід зауважити, що навіть у цих регіонах використання енергії вітру поки що незначне. В нашій зоні середньорічна швидкість вітру 4,2-4,5 м/с, та й цей потенціал, відносно невеликий, можна ефективно використовувати за допомогою, наприклад, вітроустановок нового типу, так званих вертикально-вісьових або ортогональних, розробкою яких ми й займаємося в нашій лабораторії. Вже маємо вагомий результат, що отримали високу оцінку фахівців. Наші установки можуть успішно працювати у фермерських та іншого типу господарствах для підйому води, її нагрівання, обробки зерна та інших потреб. Зокрема, є й розробки установок, що можуть давати електроенергію високої якості (напруга – 220 В, частота струму – 50 Гц).

На жаль, негосподарське, байдуже ставлення до цієї справи певних державних структур, які за статусом повинні б дбати про енергозбереження, а також загальна економічна криза в країні, поки що не дали змоги використати на практиці наші наукові розробки. Тільки в поточному році з'явилися деякі зрушення в цьому плані, деякі надії – не зурочити б. А взагалі ж хочу вірити, що вітроенергетика посяде достойне місце в енергетичному балансі як усієї України, так і, зокрема, Сумщини.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТИЖДЕНЬ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

1 липня 2000 року виповнилось шість років, як набув чинності Закон України «Про енергозбереження». На виконання цього Закону та відповідного Указу Президента розроблено на різних рівнях більш 50 нормативно-правових актів, наказів, програм, інструкцій тощо. І все ж така кількість не може бути достатньою для охоплення всіх питань, пов'язаних із державною політикою в сфері енергозбереження та ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР). За прогнозами фахівців, таких актів потрібно не менше 300. Розглянемо, з чим це пов'язано і чому нашій державі конче необхідно приділяти енергозбереженню велику увагу.

Вкладаючи кошти в енергозбереження — заощаджуємо власні гроші

По-перше, Україна забезпечена власними енергоресурсами приблизно на 42%. По-друге, у зв'язку з різким підвищенням цін на ПЕР питома вага їх у собівартості продукції досягла в середньому 30-50%, а в деяких енергозатратних галузях промисловості і взагалі до 80%. Ми витрачаємо в 2-3 рази більше енергоресурсів на виробництво продукції, ніж західні країни. По-третє, історично так склалося, що в Україні питання енергії розглядається з точки зору можливостей постачання енергоресурсів. Такий перелік можна подовжити. Та, переконаний, і цього досить, аби замислитись, як ми ставимось до спожитої енергії на своїх робочих місцях, в аудиторіях, вдома.

Все вищевказане призвело до того, що затримка в розвитку ринку енергозбереження, порівняно з західними державами, у нас складає приблизно 27 років. Візьмемо для прикладу Францію, яку можна порівняти з Україною по території та чисельності населення. Вона споживає на душу населення ПЕР в розмірі 182 кг нафтового еквіваленту, отримує на кожну людину 1000\$ внутрішнього валового продукту. В Україні це співвідношення складає 1740 кг нафтового еквіваленту на 1000\$, або в 10 разів перевищує рівень Франції. Все це обумовлює низьку ефективність економіки нашої країни, низьку конкурентоздатність технологій та обладнання, машин, механізмів і в цілому низький рівень життя громадян України.

Виникає протиріччя: треба менше витрачати, але більше виробляти. А ми звикли до іншого: для того, щоб більше виробляти, необхідно більше вкладати коштів у виробництво. Загалом, це теж так, тільки на перших кроках, мабуть, треба вкладати кошти в енергозберігаючі проекти.

А ще кращий шлях – створення економічної зацікавленості трудових колективів, підприємств із виробництва послуг у зменшенні енергоемкості виробництва. Потенціал у нас є і, за даними фахівців, складає біля 40%. Тобто наша країна, завдяки запровадженню енергозберігаючих заходів, могла б не експортувати енергоносії, а задовольняти потреби економіки власними ПЕР.

В результаті перевірки обласними державними інспекціями з енергозбереження виявлено резерви енергоносіїв:

- електроенергії – понад 2 мільярди кіловат/год на рік;

- теплової енергії – 917,1 гіга-калорій на рік;

- природного газу – майже 200 мільйонів кубометрів.

Всього резервів – 614 тисяч тонн умовного палива на рік, що в грошовому еквіваленті складає понад 390 мільйонів гривень. Ці кошти можна б направити на підвищення заробітної плати, стипендій, пенсій, модернізацію виробництва та інше. Це також дасть можливість значно зменшити тарифи на комунальні послуги, що призведе до підвищення реальних доходів населення, зменшення бюджетних витрат. Також треба врахувати, що зменшення енерговитрат дасть можливість оздоровити навколишнє середовище.

Альтернативи енергозбереженню, як бачимо, немає. А воно без професійних кадрів – неможливе. Саме для цього в нашому університеті відкрита підготовка фахівців зі спеціальності «Енергетичний менеджмент». Випускники її володітимуть методами управління та ефективності використання енергоносіїв, знатимуть та вмітимуть впроваджувати енергозберігаючу техніку і технології, будуть провідниками політики енергозбереження на підприємствах і в організаціях. За даними Сумської державної адміністрації, сьогодні області потрібно 2200 інженерів-енергоменеджерів.

Стаття 7 Закону України «Про енергозбереження» говорить: «Знання у сферах енергозбереження та екології є обов'язковими для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням паливно-енергетичних ресурсів». Тому на факультеті підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів СумДУ проводиться підготовка та перепідготовка фахівців в області енергоменеджменту.

В кінці минулого року в СумДУ на виконання наказу міністра освіти і науки України створена спеціалізована група по енергообстеженню, одним із напрямів роботи якої є сприяння скороченню енергоспоживання бюджетними установами, організаціями області на 3-6% щорічно, з досягненням у 2004 році загального обсягу економії 25%, порівняно з базовим 1998 роком. Мова тут іде про установи, що фінансуються із бюджету держави через Міністерства і науки України. Таких в області нараховується сорок п'ять. Вже за короткий термін існування групи ми відчули зацікавленість в її допомозі з боку організацій, які фінансуються з місцевого бюджету. Про це нам говорять як керівники таких організацій, так і представники міської та обласної державних адміністрацій. Ми добре розуміємо, що питання енергозбереження та ефективного управління використанням ПЕР є комплексним і стосується фахівців різних спеціальностей. Тому своє завдання ми бачимо в координації зусиль усіх зацікавлених у цьому питанні фахівців університету.

А.О.ЄВТУШЕНКО,
декан інженерного факультету, доцент.

Аналіз статистичних даних

по енергоспоживанню в навчальних закладах області протягом 1998-1999 років свідчить: витрати на паливно-енергетичні ресурси (ПЕР) зросли (в порівнянні з попереднім роком) на 500 тисяч гривень. Це говорить не тільки про зростання цін на енергоносії, а й про неефективне використання ПЕР та практично відсутню роботу по їх збереженню; у різних навчальних закладах витрати коливаються від 20 до 50% бюджетних асигнувань; практично відсутні норми витрат енергоносіїв для навчальних закладів різних рівнів; у більшості навчальних закладів немає чіткої і достовірної системи обліку використання ПЕР різними споживачами в структурі самого закладу, що ускладнює розробку заходів по енергозбереженню.

Найбільшим споживачем електроенергії в 1999 році серед усіх підрозділів СумДУ був гуртожиток №2 – 482 кВт. В головному корпусі спожито 255 кВт, в гуртожитку №5 – 230 кВт, в їдальні – 220 кВт.

Найменше спожито електроенергії в гаражі – 6 кВт, в анатомічному корпусі – 7 кВт, в машинобудівному корпусі – 15 кВт.

Економія перевищує витрати

Ще років зо три тому ми відчули необхідність вжиття рішучих заходів по збереженню електроенергії, води, і особливо теплової енергії. А відчувши – перейшли до дій.

Сьогодні вже можна констатувати, що ці дії були не марними – на всіх 20 корпусах Сумського державного університету встановлені лічильники холодної води та електроенергії. Саме це дозволяє щорічно економити 60-80 тисяч гривень порівняно з витратами 1997 року. Через «дикий» підхід до обрахунку використаної теплоенергії (враховується тільки опалювальний об'єм споруд без якісного обчислення тепловикористання) університет кожного року переплачував 0,5 млн. гривень. У тому ж 1997 ми встановили теплотлічильник на басейні. І фактично відразу ж відчули результат – було зекономлено 53 тисячі гривень. Затрати на його установку окупилися протягом 5 місяців. Перевіривши результат на власному довіді, пішли далі, і вже наступного, 1998, року лічильники тепла та гарячої води встановили на всіх корпусах медичного факультету. Річний економічний ефект склав 200 тисяч гривень. Влітку цього року за кошти університету теплотлічильники встановили в гуртожитках №2 і №3.

Особливо значну віддачу чекаємо від встановлення тільки одного лічильника тепла на всі 6 корпусів по вул. Римського-Корсакова, 2. Затрати вилилися в 40 тисяч, місячна ж економія коштів повинна скласти 20 тис. грн.

А.К.ГУНЬКО,
головний інженер СумДУ.

Шлях справжнього вченого – це не лише його особистий рух до мети, не лише накопичення фахового досвіду, опанування навичками та методами самоосвіти, освоєння певного кола проблемних питань, а ще й конкретні учні, послідовники й своєрідні нащадки того образу мислення, тих вподобань і досягнень, які, власне, й надали йому право самому називатись вченим і благословляти в науку інших.

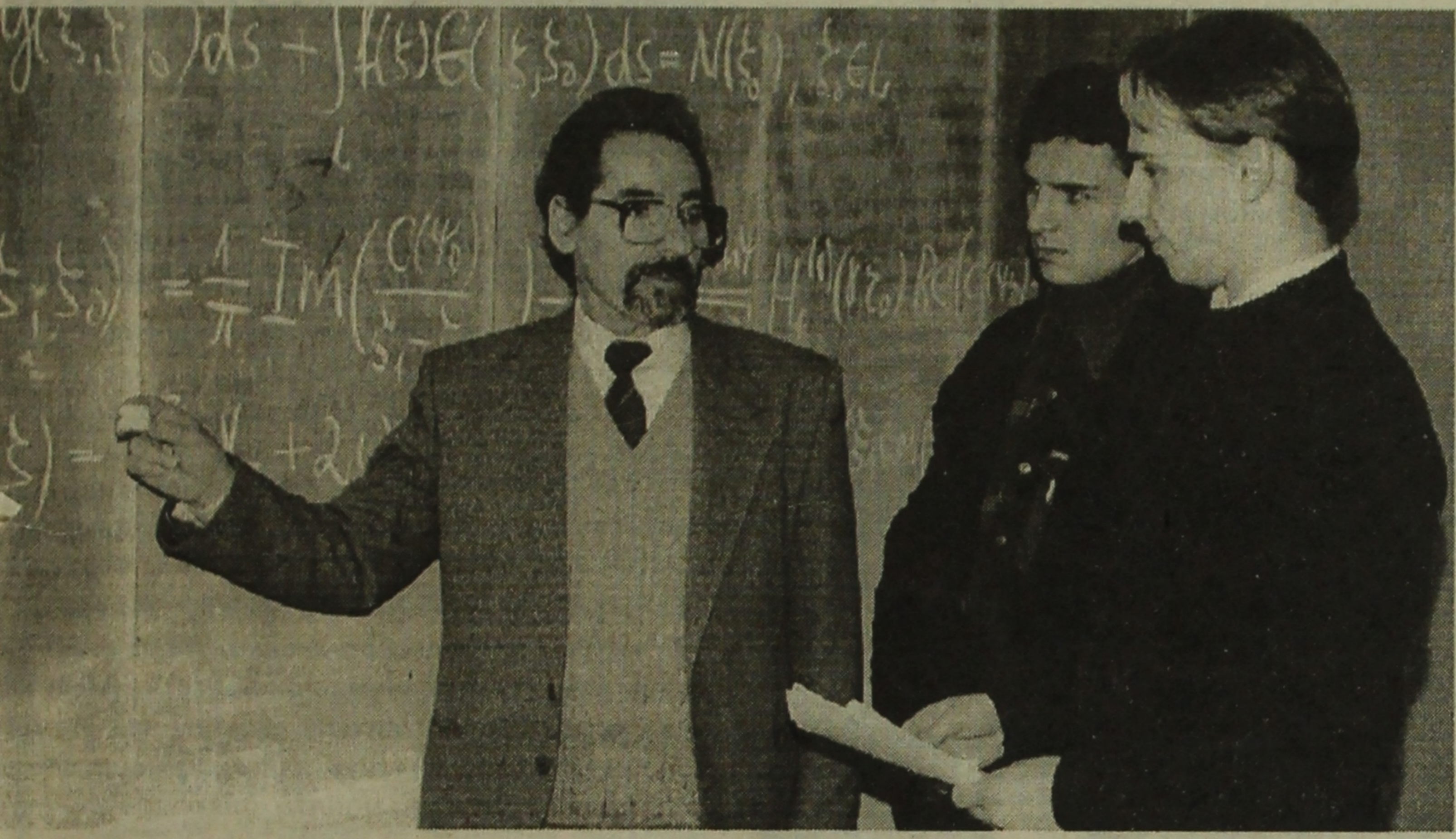
Доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри математичної фізики СумДУ Леонід Аншелович Фильштинський отримав таке право не випадково (на жаль, трапляється і навпаки). І стверджувати так можна не лише тому, що в його доробку дев'ять монографій і наукових посібників (більшість видана у найпрестижнішому за радянських часів московському видавництві «Наука»), що були визнані не лише в нашій країні, і не лише тому, що в тому ж доробку понад 250 наукових статей в найвідомі-

даному випадку Леонід Аншелович не визнає, бо переконаний, що кожен – неповторний.

Обираючи учня, постійно приглядається до студентів, а роботу з обраними починає з 4-5 курсів: читає їм додаткові спецкурси. Аспірантам – також. Врешті-решт оволодівають вони всіма математичними курсами (близько п'ятнадцяти), а потім і самі починають їх викладати: читають лекції, проводять семінари... Може здатися, що така схема досить звичайна. Так-то воно так, та не зовсім, бо незвичайне тут головне – особистість самого вчителя, професора Фильштинського.

Чи варто шукати її складові у біографічній площині? Навряд чи, та все ж спробуємо. Закінчив Харківський авіаційний інститут, після чого 18 років працював у Сибіру (15 – в одному з НДІ Новосибірського академістечка, а 3 – в Іркутську). Згадає ті роки з щасливою поєднанням, наче молодіє на очах... А потім – Суми,

ОСОБИСТІТЬ – ЗАВЖДИ ТАЄМНИЦЯ

міших фахових журналах, а ще й тому, що свідчать про це як наукові, так і суто люської долі його учнів. Серед них чимало теперішніх університетівців: і проректор М.І.Волков, і завідувач кафедри математичного аналізу та методів оптимізації В.О.Ячменьов, і завідувач кафедри прикладної математики В.О.Любчук, і доценти (різних кафедр) О.М.Назаренко, О.О.Іваненко, Л.В.Волкова, Л.О.Хижняк, а на кафедрі, яку Леонід Аншелович очолює, це Ю.Д.Ковальов, О.М.Кравець, В.М.Олейник, Л.І.Фоменко. Усі вони готували й захищали кандидатські дисертації під його науковим керівництвом, усі з вдячністю згадують роки праці зі своїм учителем.

Учні також і за межами нашого університету: В.М.Долгіх (доцент банківської академії), і за межами Сум та України: доктор ф-м. наук, професор В.М.Максименко з Новосибірська (був у нього керівником не лише кандидатської, а й докторської), доцент Новосибірського електротехнічного інституту В.Е.Кац, доцент одного з курсів вузів В.П.Колесников та доцент Харківського інституту проблем машинобудування О.О.Стрельнікова, а ще – М.Г.Грингауз, який працює в одному з університетів Ізраїлю.

Чи є якісь характерні для педагогічної методик професора Фильштинського риси?

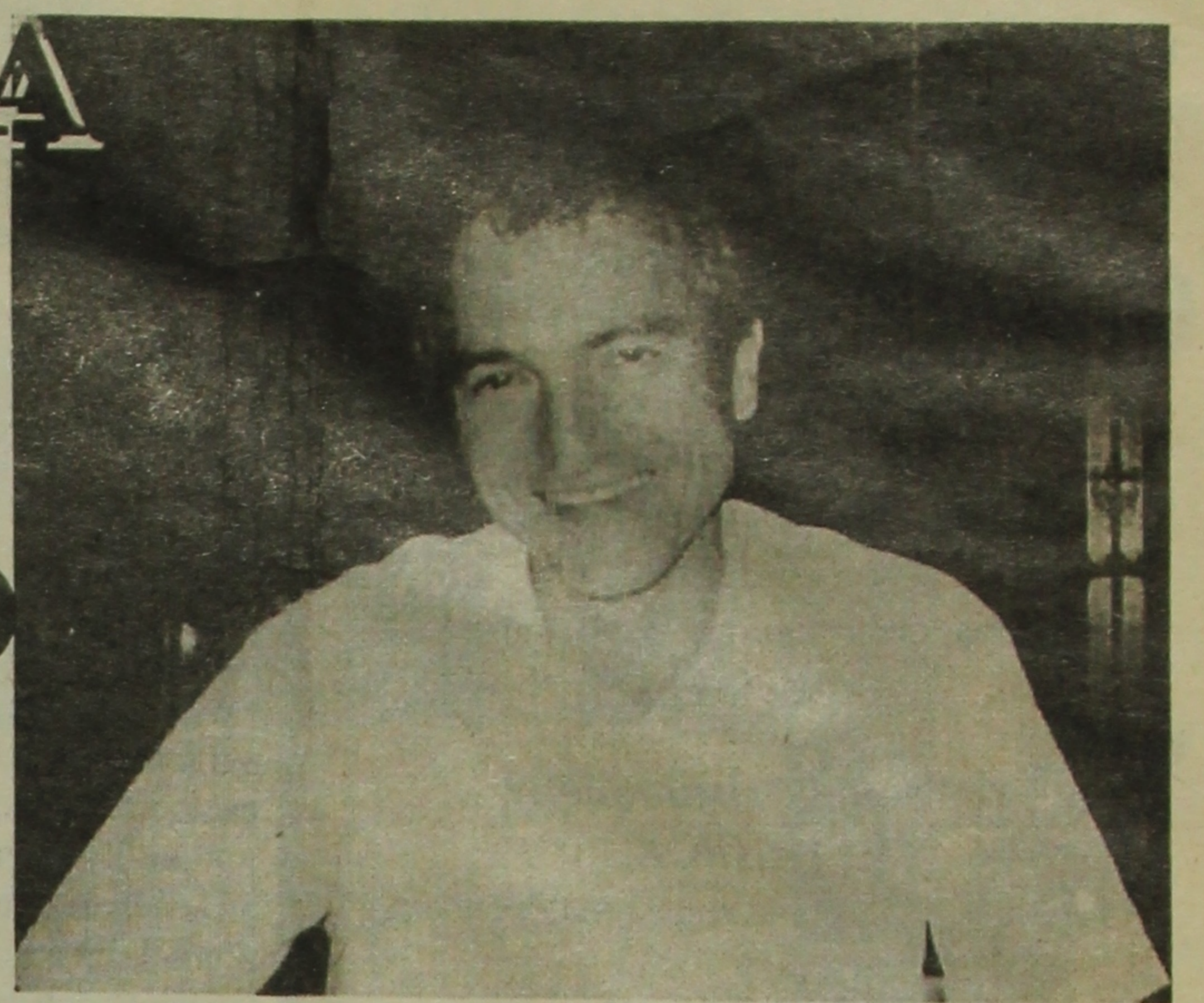
Так, є. Це передусім індивідуальний – не за назвою, а за сутністю – підхід до кожного учня. Завжди. Ніяких винятків, ніяких узагальнень у

освітняцькій обрії, які останнім часом досить часто захмарюються відомими скрутами загальноукраїнського масштабу, але, знімається Леонід Аншелович, бувають і сонячні проблиски, від світла яких стає радісніше на душі: це – успіхи його учнів у наукових чи службових сферах.

Особливо турбує сьогодні професора своєрідна інформаційна блокада, в якій опинилися і студенти, і аспіранти, і молоді, а заразом і досвідчені вчені. Начебто й «залізна завіса» припинила своє існування, і комп'ютерні мережі не знають меж, і світ переживає справжній інформаційний бум, а доступ до потрібних даних стає все дорожчим – у прямому розумінні. Потрібні кошти, а вони відсутні. Отож і намагається знайти якісь інші, не валютні шляхи доступу: один з добрих друзів, який працює в Афінахському університеті, надсилає копії статей з найновіших журналів та інших фахових видань. Інакше не можна, бо дефіцит інформації – всюди має, як правило, дуже негативні наслідки, а в науці й поготів. Тому й робить усе можливе й неможливе, аби й теперішні його учні якомога менше відчували отой дефіцит.

Пояснити цю радість від успіхів ближніх своїх не здатні і найдетальніші біографічні дані, бо вона, радість оця, коріниться в глибинах людської особистості, а глибини ці недоступні не лише для журналістського пера, а й найточніших наук.

СПРАВА МОЖЕ СТАТИ ДОЛЕЮ

Навряд чи думали працівники одного з казахських радгоспів, що слюсар, який прийшов у їхній колектив 1968 року одразу після закінчення школи, через два десятиліття стане проректором одного з провідних вузів республіки, а саме Казахського хіміко-технологічного. Безумовно, не такий уже й короткий термін, 20 років, але ж чи відповідає він дистанції від радгоспівського слюсара до проректора? Кожен черговий бар'єр, кожному чергову сходиною долав завзяттям, жадобною до знань, вмінням відокремити все зайве і в інформації, і в житті...

Підготовчі курси, студентство, аспірантура, захист дисертації, керівництво деканатом, захист докторської, проректор, перший проректор... На кожную сходинок – в середньому два-три роки. Пояснити це можна тільки вольовим характером, вмінням обирати нехибну мету й досягати її правильним шляхом. Саме цьому намагався і намагається завжди вчити і підлеглих своїх, і учнів, а вчити доктор технічних наук, професор Леонід Дмитрович Пляцук уміє – серед його учнів сім кандидатів технічних наук, п'ять із яких працює в Казахстані, а двоє: Л.І.Марченко (доцент СумДУ) та О.О.Геліх (заступник декана одного з факультетів агроуніверситету) в Сумах – куди він разом із сім'єю переїхав у 1992 році, аби випробувати себе вже на українській «цілині», бо створювати нову кафедру довелося майже на голому місці.

«Всякого було, – зізнається Леонід Дмитрович, – без певних труднощів при створенні чогось нового, як правило, не обходиться, але вдалося згуртувати однодумців, об'єднатися довкола спільної мети. Перемогли тільки завдяки зусиллям В.О.Тюленева та О.П.Будьонного, ст.викладача В.Д.Василевича та інших. Особливий же внесок у справу становлення кафедри зробив доцент Прфененко, який, на жаль, уже пішов із цього життя. А кафедра живе, виповнилося їй 5 років...»

І знов таки, термін начебто невеликий, а зроблено вже три випуски. Більшість випускників працює безпосередньо за фахом (наприклад Т.Трояновська – економічний експерт у міськархітектурі, О.Гудинець – інспектор обласного управління екологічної безпеки, Т.Усова – співробітник екологічної міліції). Більше третини випускників захищають так звані реальні дипломи, тобто такі, що використовуються потім проектними і будівельними організаціями. Один із них, наприклад, присвячений реконструкції та благоустрою озера Чеха.

Не треба багато говорити про актуальність екологічних проблем у наш час, та ще й у нашій країні. То ж перспективність кафедри прикладної екології СумДУ важко переоцінити. Поява спеціалістів-екологів з інженерним напрямом

підготовки – це важливо для всієї України, бо без прикладної екології далі просто неможна жити. Довкілля, як-то кажуть, на межі, не витримує натиску застарілих технологій, які не враховують тієї елементарної істини, що, крім виробництва, існують ще й люди, яким потрібно дихати чистим повітрям, пити неотруєну воду тощо. Аби переконати в непересічності нашої кафедри, достатньо назвати її спеціалізації: урбоекнологія, митний екологічний контроль, екологія хімічних виробництв.

Є на кафедрі й аспіранти – 6. Працюють у трьох напрямках: очищення повітря від залишків газу та пилі, очищення залишків газу від вуглеводневих компонентів при переробці нафти й газу та біологічне очищення стічної води. Леонід Дмитрович і тут лишається вірним своєму головному принципу, щоб слово не розходилося з ділом. Тому обов'язковою для аспірантів є вимога: впровадження наукових ідей їхніх розробок у практику. Роботи виконуються на господарних засадах, тобто фінансування для реалізації слова в діло наявне. Хто безпосередньо стикається з проблемою дефіциту коштів у теперішній економіці, зрозуміє, скільки сил, наполегливості й гнучкості потрібно, аби вирішити цю проблему позитивно. Три дисертації вже готові до захисту, один із авторів, до речі, іноземець, з Непалу.

Здавалося б, чимало вдалося досягти. Але час такий щільний, накопичення екологічних проблем іде такими темпами, що ніколи почивати на лаврах, розслаблятися. Вже розроблені нові спеціалізації: екологія лісу й мисливського господарства, екологічна освіта (підготовка викладачів для вищої та середньої школи), на черзі ще деякі. Відбувається акредитація створеної на кафедрі лабораторії з атестації робочих місць і екологічної сертифікації продукції. Знайдені нестандартні рішення її функціонування і фінансування (повний госпрозрахунок), зроблене відповідне наукове обгрунтування. Штат – 5 фахівців...

«Багато чого не вдалося б здійснити із задуманого, – говорить Леонід Дмитрович – аби не дружина, Лариса Василівна. Вже й срібне весілля відсвяткували, а я все ще дивуюсь, як їй удається все встигати: і по роботі (викладач СумДУ), і по домашньому господарству (двох наших дітей поставила на ноги: донька – лікар-гінеколог, а син – закінчує економічний факультет)...»

Що ж, без міцного тилу і справді в життєвій буремності не можна розраховувати на успіх, але й сам Леонід Дмитрович для своїх учнів та підлеглих такий же міцний тил. Бо протягом життя зрозумів одну з головних істин: треба намагатися стати опорою іншим, аби в скрутні хвилини знаходити в інших опору собі, й тій справі, яка стала долею.

ЗА ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

А ЖОВТКИ ВІДДАВАЙТЕ МЕНІ

Чимало американців – під впливом чуток про причетність холестерину до атеросклерозу – при зживанні курячих яєць викидають найцінніше – жовтки (пропонуємо своїм знайомим, які роблять те ж саме, віддавати їх мені). На жаль, реагують на подібні чузки і в нашому суспільстві не лише мої знайомі. Насправді ж, холестерин, хоча потрібний для життєдіяльності людського організму, безпідставно, за моїм переконанням, звинувачують «у зв'язках» з атеросклерозом. Це сполучення входить до складу багатьох клітин і тканин, особливо ж багато його містять нервова тканина й кора надниркових залоз. Добра потреба в ньому для дорослої людини складає 0,3-0,5 г. З холестерину утворюються такі біологічно активні сполуки, як: гормони кори надниркової залози, а також жовчні кислоти і вітаміни групи Д. Він є активною складовою усіх клітин і клітинних органелл. Може з'єднуватися з цілою низкою і токсичних речовин (гемолітичними отрутами змії, токсинами патогенних мікробів тощо), при цьому нейтралізуючи, знешкожуючи їх.

Існує добре збалансована рівновага між кількістю холестерину: того, що всотується у шлунок, того, що синтезується у тканинах, і того, що виводиться з організму. Доведено, що атеросклероз у людини виникає внаслідок сукуп-

ного впливу факторів зовнішнього середовища, генетичних факторів і харчування. Це – порушення обміну речовин, артеріальна гіпертензія, стреси, гормональні відхилення, склад продуктів харчування тощо. Не останню роль відіграють паління й алкоголь, які мають згубний вплив на людський організм. Дослідження свідчать, що хвороба ця найбільш поширена серед людей «нервових професій»: лікарів, водіїв, пілотів і т.д., робота яких пов'язана з постійним і сильним нервовим напруженням. Городяни більш ризикують захворіти на атеросклероз, ніж жителі сільської місцевості, бо частіше перебувають у нейрогенних стресових станах.

Останнім часом реєструється кореляція між кількістю вуглеводів у раціоні й атеросклерозом. Тому досить дивною видається ситуація в нашому суспільстві, яке все більше й більше вживає вуглеводів у вигляді величезної кількості різного роду консервацій. А цукор став навіть кон'юнктурним продуктом, тоді як його надмірне вживання призводить до захворювань серцево-судинної системи, цукрового діабету, зниження дієвості імунної системи і того ж таки атеросклерозу.

Ні, недарма цукор називають «білою смертю». Коли спостерігаю чергу дітей за морозивом, то мушу констатувати, що насправді – то черга за цукровим діабетом. Це ж стосується і всіляких тістечок та тортів. А скільки їх «знищується» під час таких тепер модних

(особливо серед вищих прошарків нашого суспільства) фуршетів, весіль й іншого роду гулянь. Все це – шлях до цукрового діабету, який, до речі, швидко молодіє, до атеросклерозу й серцево-судинних захворювань.

У раціоні харчування варто дотримуватись розумного співвідношення тваринних і рослинних жирів. Хоча визначний біохімік А.Ленінджер відзначає, що розвиток ішемічної хвороби серця залежить і від генетичних факторів, і від паління та гіпертонії, а тому дієта з низьким вмістом тваринних жирів та холестерину допомагає далеко не всім хворим. Атеросклероз, схоже, має складне походження, і схильність до нього у різних людей має різні причини. На його розвиток, безсумнівно, впливає склад продуктів харчування, але краще за все, мабуть, «народитися з гарними генами». Тому треба піклуватися про наш генофонд, охороняти його від шкідливих мутацій, різного роду мутагенів, карцерогенів і т.д., що виникають внаслідок спровокованих нами ж екологічних факторів.

Алкоголізм і паління стали прокляттям нашого суспільства. І воно все більше даватиметься взнаки саме на молодих поколіннях. Це сумний факт, який досить ефективно працює як на атеросклероз, так так і на безліч інших патологій. А Міністерство охорони здоров'я займає пасивну позицію своїми «попереджувальними коментарями» на рекламних тієї ж таки отрути, а не – жорстку, як це роблять на Заході відповідні департаменти. Що ж до алкоголю, то нам підсовують навіть «науково обгрунтовані» рекомендації про його користь у малих дозах. Але це – тема для іншої розмови.

(Закінчення на 4 стор.)

ВІТАЄМО ЮВЛЯРІВ

3 50-річчям:

Леоніда Дмитровича ПЛЯЦУКА,

професора, завідувача кафедри прикладної екології

Антоніну Дмитрівну ЧЕПЕЛЮК,

старшого викладача кафедри перекладу

3 60-річчям:

Володимира Тимофійовича БАРАВОГО,

доцента кафедри комп'ютеризованих систем

Олександра Івановича БИЧКА,

завідувача лабораторії кафедри теоретичної фізики

3 70-річчям:

Леоніда Аншеловича ФІЛЬШТИНСЬКОГО,

професора, завідувача кафедри математичної фізики

А ЖОВТКИ ВІДДАЙТЕ МЕНІ

(Закінчення. Початок на 3 стор.)

Підсумовуючи, можна з біохімічних позицій зробити такий висновок щодо атеросклерозу. Він є наслідком порушення дуже складної системи, що містить і холестерин, його катаболізм та видалення, утворення і досягання липопроетінів тощо. Кожна з таких ланок у свою чергу є складним ланцюгом молекулярних подій. Уся система контролюється спеціальними регуляторними механізмами. Легко уявити, що окремі порушення в різних ділянках системи можуть привести до того ж результату – гіперхолестеринемії і відкладення холестерину в стінках судин. Можливо, наявність великої кількості мішеней для руйнуючих факторів (перерахованих на початку статті) є молекулярною основою розповсюдженості атеросклерозу.

В нашому суспільстві повинна бути солідна, дієва (не задія галочки) програма профілактики цієї патології. Активні, керівні сили (еліта) мусили б потурбуватися про своє майбутнє, аби потім не стати важким тягарем для своїх нащадків. Лівову частку такої турботи повинні взяти на себе медичні працівники.

Програма мусить сприяти:

1. Підвищенню загального інтелекту всіх шарів суспільства;
2. Елементарній культурі людських взаємин, які виключають можливість стресових ситуацій, культивують терпимість, толерантність до інопоглядів, світосприймаць і т.д.;
3. Профілактиці здорового способу життя: боротьба з алкоголізмом, палінням, наркоманією, статеву розпущеністю;
4. Культурі харчування, розумним режими роботи, відпочинку;
5. Медичній грамотності населення, зростанню уваги людини до власного здоров'я;
6. Культивуванню розуміння, що здоров'я кожного – це капітал усього суспільства і окремих індивідуум не має право його руйнувати шкідливими звичками;
7. Фізичній культурі, спорту;
8. Поверненню суспільства обличчям до жінки, припиненню її безжалюсної сексуальної експлуатації;
9. Профілактиці патологічної народжуваності;
10. Культивуванню, починаючи з дитячих садків і закінчуючи вищими навчальними закладами, біля про права й обов'язки людини.

Б. ГАРБАРЕЦЬ,

Соросівський доцент,
завідувач курсу біохімії на медфаці.

"ЗОЛОТИЙ ІНТЕГРАЛ" ТРИ ДУМКИ

ДУМКА ПЕРША

Так, хоча традиційне свято знайомства з новими талантами й відбувається восени, за сутністю своєю воно весняне, бо ж усі учасники ще зовсім юні, як березневі пагінци. Оскільки в огляді не брав участі Інститут артилерії, на один із двох конкурсних днів припадало по 3 факультети. Спочатку своїми здібностями сяяли інженерний, гуманітарний та фізико-технічний факультети, а потім – не важко здогадатись – економічний, медичний та механіко-математичний.

Почали – і непогано – інженери. Сподобалися у їх виконанні і народні танці, і лист Лесі Українки, і пантоміма. Найекстравагантнішим був виступ гімнасток. Вперше в житті побачила на сцені одразу 2 неповторних казуси: одна з виконавиць несподівано роземіялася і втекла зі сцени посеред композиції, а стрічка заплуталася так, що її протягом половини пісні розплутували, але марно. Білий за все запам'ятався ведучий, який «пурхав» під стелею.

У гуманітарії пісні, і вірші – все виходило гарно, з душею. Сценка з сурдоперекладачем змусила посміхатися навіть серйозне журі. Нічого, що це вже колись було, все одно – смішно, бо талановито зіграно. Пантоміма ж їхня була перенасичена наркотиками, на що журі, як не дивно, не звернуло ніякої уваги. Чи зробило вигляд, що не помітило?

Фізтехівці одразу попередили, що звикли вже займати почесне сьоме місце, а за відсутності команди «наших воєнних» готові піднятися аж на шосте. Все в них було відрепетируване, але... Не вдаючись у подробиці, скажу тільки, що це «але» було, хоча вони по праву отримали перше місце за сценку-монолог «Тиха українська ніч». Ще одне їхнє досягнення: всі дівчата першого курсу танцювали на сцені – аж 8! А перше місце за пропаганду чистої любові могла б посісти пантоміма з нагадуванням, що 1 грудня – день боротьби зі СНІДом, а ще – «Стережіться негрів!»

Економісти – порівняно з попередніми роками – дещо зблідли. Як завжди, на сцені було багато на-

роду, для певної частини якого репетицій було явно замало. Порадував Макс Булгаков, котрий другий рік поспіль займає перше місце у танцях та читанні віршів.

Медики постаралися на славу. Хоча іноді й забували, що в залі, крім журі, є ще й глядачі, і що час виступу сорок хвилин, а не півтори години. Все, що накопичилося в культурному заганнику цього факультету за попередні роки, вони показали в казочці про колобка. Були там і нові українці, і жаргонні вирази, і зайчик-косячок... Але й на цей «косячок» журі не звернуло своєї цenzурної уваги. Шкода.

Найлаконічнішим і, як на мене, найпривабливішим був виступ мехматівців. Програма – динамічна, щільна, добре збалансована. Їхній «брейк-денс» відразу ж забрав собі перше місце у номінації спортивний танець. Оригінальний жанр і справді виявився оригінальним: безкоштовне фото на сцені, за допомогою якого з хлопця зробили прекрасну леді, а з тендітної дівчини – накачану спортсменку. Не підвели і в пантомімі. Різні жанри гармонійно об'єдналися в одному сценарії – і боксе, і стриптизі, і опера.

Як завжди і напередодні конкурсу, і під час його проведення стосунки між факультетами натягну-

лися до межі, іноді переставали навіть нагадувати людські. Одна частина вболівальників ображена першим місцем медфаку, інша – другим місцем мехматівців, третя... Але ж головна мета такого конкурсу не перемога (перших місць завжди не вистачає усім бажачим), а участь у «сірковому дійстві». Засвітяться – і молодець, адже наш актив знають усі університетівці. Втім, засвітяться можна й поза конкурсом, як це робить, наприклад, другий рік поспіль група М-93. Цього разу Ольга й Ірина Тарасенки виступили з новою програмою «Бабульки-продвижки», обсміяли усіх підряд активістів економфаку й досі, як не дивно, живі та здорові. Чого й вам бажало!

Юлія ОПАНАСЮК,
студентка групи Е-91.

ДУМКА ТРЕТЯ

До чого прагнули всі студенти, які приклали стільки зусиль до підготовки виступів на «Золотому інтегралі»? Як на мене, метою учасників було прагнення продемонструвати артистичні можливості першокурсників і отримати, безумовно, порестижні оцінки від високого журі. Та ж чи були «верховні судді» об'єктивними? Чи була їхня оцінка неупередженою? Про ці таємниці студентам-учасникам дізнатися не вдасться. Вони можуть лише тихенько обміноватися здогадами та тишити себе думками глядачів, які чомусь зовсім не співпадали з оцінками журі. Шукачі правди на поставлені вище запитання можуть сміливо підписатися під висловом фізтеху: «Сьогодні ти – студент, а завтра – перехожий».

Мабуть, студентів і цього разу просто використали для проведення чергового заходу та й відкинули в куток, як непотрібну річ. При наступній нагоді їх знову витягнуть...

New ГЛІБОВ.

ДУМКА ДРУГА

(тільки для дводенних в'язнів «Інтегралу»)

Нещодавно Американська академія кіномистецтв відкрила фішіо... в СумДУ. Особисто мені, як найкращій подрузі Кейт Уннегет і колишній дівчині Лео Ді Капріо, сам Джеймс Кемерон повідомив імена (а також підпільні «кличухи») претендентів на «Оскара» (далі з метою конспірації називатиметься «Інтеграл») у таких номінаціях:

* Найкраще повнометражне кривляння (на сцені)

– пантоміма мехмата, програма «голий пістолет» (романтика до 22.00 для дівчаток – уже не актуальна), окрема подяка від дівчої половини економфаку за ознайомлення з особливостями чоловічої статури;

* Найкраще короткометражне кривляння – новини з сурдоперекладом, гумфак (завдяки хлопчині-сурдоперекладачній), все розуміла без слів, передусім – по виразу його обличчя – те, що він далекий родич Джим Керрі, особливо ж вдало виходили переклади понять «школяр» та «студент»;

* Найкраще документальне кривляння – пантоміма «Ранок в лісі», інженерний (Green Pease не міг не помітити згубного впливу радіації на довколишнє середовище – зокрема, «Чорнобильське дерево») і його дикообразу – і тут же оголосило нову акцію: «Радіаційні будні студентів»;

* Візуальні спецефекти – інженерний (Політ ведучого), фізтех (Жінка-змія);

* Кривляння рідною мовою – медфак (особлива подяка за нагадування, як звучить «шира українська»);

* Інтегральщиця 2-го плану – гумфак (дівчина з пилочкою, або героїчний манікюр);

* Інтегральщиця 1-го плану – мехмат (фотооефектна дівчина, або дівчина-фотооефект);

* Інтегральщик 2-го плану – економ (хлопчик з гітарою, або «Арія»);

* Інтегральщик 2-го плану – економ (декламація вірша, або «так це ніхто не читав»);

* Почесна нагорода за досягнення в «інтегральстві»

– «Бабульки-продвижки» (М-93), відомі в Універі пліткарніці;

* Окремі відзнаки та подяки інженерному – від фракції комуністів за правдиве зображення героїчного минулого на прикладі «Мальчиша-Кибальчиша»;

– фізтеху – від Міністерства охорони здоров'я за підтримку акції «Молодь проти СНІДу»;

– мехмату – від дівчої половини економа за оптову поставку симпатичних парубків (брейк-супер!

– гумфаку – від хору «хлопчиків-зайчат» за дзвіноколосся;

– «Бабулькам-продвижки» (М-93) – від економічних дівчат за правду про студентського ректора Терещенка та правду про Марину.

Тепер – щодо назви. Так, курчат рахують восени, а КВіКівців – на «Золотому інтегралі», тож порахуємо наших «курчат» на змаганнях КВіК.

Ірина ТАТАРЕНКО,
студентка групи М-93.

НА ФОТО О.КОРОЛЬКОВА
– МИТТЄВОСТІ СВЯТА.

«РЕЗОНАНС»

газета Сумського державного університету

«REZONANCE»

the newspaper of Sumy State University

Реєстраційне свідоцтво СМ №020

Редакція не завжди поділяє думку авторів

Перший номер вийшов у світ 29 жовтня 1991 року

Обсяг – 1 друкований аркуш, приведений до 4-х полос формату А-3

Газету набрано та зверстано в Сумському державному університеті

Надруковано в друкарні фірми «Видавництво Макден»:

м.Суми, вул. Тополянська, 16

Наклад – 1000 пр.

Замовлення 111

Адреса редакції:

м.Суми, вул. Римського-Корсакова, 2,

корпус «Г», кімната 406.

Телефон: 392-397.

Редактор Володимир САДІВНИЧИЙ